

# ĐỀ-XI-MÉT

## (2 tiết)

### A. Mục tiêu

#### 1. Kiến thức, kĩ năng:

– Nhận biết được đơn vị đo độ dài đề-xi-mét: tên gọi, kí hiệu; cách đọc, cách viết; độ lớn.  
– Thực hiện được việc ước lượng và đo độ dài bằng thước thẳng với đơn vị đo là đề-xi-mét trên một số đồ vật quen thuộc như sách giáo khoa, bàn học, đồ dùng học tập (phạm vi 100 cm).

– So sánh độ dài của gang tay với 1 dm, 2 dm.

– Làm quen với việc giải quyết vấn đề với các số đo theo đơn vị đề-xi-mét, xăng-ti-mét (trong phạm vi 100).

– Sử dụng mối quan hệ giữa hai đơn vị đề-xi-mét và xăng-ti-mét để chuyển đổi đơn vị đo.

– Thực hiện các phép tính cộng, trừ với các đơn vị đo độ dài đã học.

**2. Năng lực chú trọng:** tư duy và lập luận toán học; sử dụng công cụ, phương tiện học toán; giải quyết vấn đề toán học.

**3. Tích hợp:** Toán học và cuộc sống.

**Phẩm chất:** ham học (thích đọc sách); có trách nhiệm (có ý thức giữ gìn sách, không làm hỏng, làm mất).

### B. Thiết bị dạy học

GV và HS: thước thẳng có vạch chia thành từng xăng-ti-mét (thước dài 15 cm).

### C. Các hoạt động dạy học chủ yếu

#### BÀI HỌC VÀ THỰC HÀNH

**1. Giới thiệu đơn vị đo độ dài (dm) và dụng cụ đo độ dài (thước thẳng của HS có các vạch chia thành từng xăng-ti-mét)**

##### a) Tạo tình huống: nhu cầu xuất hiện đơn vị đo chuẩn

GV phát cho các nhóm băng giấy có chiều dài 30 cm.

– Yêu cầu: HS nêu cách đo chiều dài băng giấy đã cho.

- Dùng gang tay đo khoảng gần 3 gang tay → sẽ không biết chính xác dài bao nhiêu.
- Dùng thước đo theo đơn vị xăng-ti-mét.
- $15\text{ cm} + 15\text{ cm} \rightarrow$  chưa học cách cộng có nhớ.
- $10\text{ cm} + 10\text{ cm} + 10\text{ cm} = 30\text{ cm} \rightarrow$  cộng từng chục.

...

– GV nêu nhu cầu xuất hiện đơn vị đo mới: Để đo được độ dài băng giấy, chúng ta phải thực hiện các phép cộng các số đo theo xăng-ti-mét, có khi gặp phải các phép cộng chưa biết cách thực hiện. Vậy phải sử dụng một đơn vị đo mới lớn hơn xăng-ti-mét để thuận tiện khi đo.

### **b) Giới thiệu đơn vị đề-xi-mét**

– **Tên gọi:** Đơn vị đo mới đó chính là đề-xi-mét.

**Đề-xi-mét** là một đơn vị đo độ dài (cả thế giới đều dùng).

HS đọc: đề-xi-mét (nhiều lần).

– **Kí hiệu:** Đề-xi-mét viết tắt là dm, đọc là đề-xi-mét.

**Bài 1** (thực hành): HS viết và đọc trên bảng có nền kẻ ô:

1 dòng dm; 2 dm, 7 dm, 12 dm.

– **Độ lớn**

• GV yêu cầu HS vẽ hai đoạn thẳng 1 cm và 10 cm trên bảng con.

GV giới thiệu độ lớn của đề-xi-mét:  $1 \text{ dm} = 10 \text{ cm}$ ,  $10 \text{ cm} = 1 \text{ dm}$ .

+ HS dùng đầu bút chì kéo từ vạch 0 cm đến vạch 10 cm hoặc cho tay chạm trên đoạn thẳng 10 cm vừa vẽ để cảm nhận độ lớn 1 dm, đọc 1 dm.

+ HS đo độ dài viên phấn nguyên để cảm nhận độ lớn 1 đề-xi-mét gần bằng chiều dài viên phấn.

## **2. Giới thiệu cách đo độ dài bằng thước thẳng có vạch chia xăng-ti-mét**

**a) GV giới thiệu cách đo trên một mẫu cụ thể (băng giấy ban đầu) trên bảng lớp. HS quan sát và thực hiện theo**

– **Cầm** thước: Các số ở phía trên.

Số 0 phía ngoài cùng, bên trái.

– **Đặt** thước: **Vạch 0** của thước trùng với một đầu của băng giấy.

Mép thước sát mép (cần đo) của băng giấy

(luôn kiểm tra xem có đặt đúng thước theo hai yêu cầu trên không).

– **Đọc** số đo: Đầu còn lại của băng giấy trùng vạch số 10 trên thước thì đọc số đo theo vạch đó (1 đề-xi-mét). Làm dấu tại vạch 10, tiếp tục nhắc thước lên và thực hiện tương tự để có 2 đề-xi-mét. Và cuối cùng lần 3, HS đọc 3 đề-xi-mét.

– **Viết** số đo: 3 dm.

### **b) Thực hành đo**

**Bài 2:**

– HS thực hành đo gang tay và sử dụng ngôn ngữ diễn đạt.

• HS đặt gang tay lên thước thẳng để xác định “gang tay em dài .?. cm”.

• Yêu cầu HS xác định gang tay của mình so với 1 dm; 2 dm qua việc sử dụng cụm từ “dài hơn”, “ngắn hơn” hay “dài bằng”. HS nêu được lí do dựa vào mối quan hệ giữa đề-xi-mét và xăng-ti-mét. (Tức là nếu HS nêu: “Gang tay em dài hơn 1 dm” thì phải nói được lí do vì “Gang tay em dài hơn 10 cm”; nếu “Gang tay em ngắn hơn 2 dm” thì phải nói vì “Gang tay em ngắn hơn 20 cm”, ...).

– Ước lượng

- HS tập ước lượng chiều rộng và chiều dài quyển sách Toán 2 bằng mắt để có kết luận:
  - + Chiều rộng khoảng  $.? \text{ dm}$ .
  - + Chiều dài khoảng  $.? \text{ dm}$ .
- Sau khi ước lượng và ghi lại kết quả, HS sẽ được dùng thước để kiểm tra tính chính xác khi ước lượng bằng mắt. Nếu kết quả sai lệch nhiều quá thì cần cảm nhận lại độ lớn 1 dm qua hình ảnh chiều dài viên phấn để hướng dẫn ước lượng lại.
- GV lưu ý HS:
  - + Kết quả ước lượng thường dùng từ “khoảng” (vì không biết có chính xác không).
  - + Khi kiểm tra lại cần chú ý cách đặt thước.

## LUYỆN TẬP

### Bài 1: (Hoạt động cá nhân)

– GV gợi ý cho HS nhìn hình vẽ thước có vạch chia xăng-ti-mét trong SGK để xác định kẹp giấy dài bao nhiêu xăng-ti-mét.

– Với dụng cụ gọt bút chì gồm 2 kẹp giấy như thế thì dụng cụ đó dài bao nhiêu xăng-ti-mét. HS thực hiện phép cộng với đơn vị đo xăng-ti-mét để trả lời câu hỏi.

– Với cây bút chì có độ dài gồm 3 kẹp giấy như thế thì bút chì dài bao nhiêu xăng-ti-mét. HS làm tương tự như dụng cụ gọt bút chì.

### Bài 2: (Hoạt động cá nhân)

HS thực hiện các phép tính có kèm tên đơn vị đo độ dài đã học.

### Bài 3: (Hoạt động nhóm bốn)

– GV tổ chức cho HS tìm hiểu bài và giới thiệu: đây là ba băng giấy màu xanh, đỏ, vàng đã bị cắt ra thành từng đoạn và yêu cầu tính xem trước khi cắt mỗi băng giấy dài bao nhiêu xăng-ti-mét. Qua đó sẽ so sánh được băng giấy nào dài nhất và băng giấy nào ngắn nhất.

– GV yêu cầu HS dựa trên hình ảnh minh họa trong SGK, suy nghĩ để tìm ra cách giải quyết vấn đề.

Lưu ý: Khi sửa bài GV nên khuyến khích HS trình bày nhiều cách giải quyết vấn đề. GV nhận xét phân trình bày và kết luận của HS.

– Dự kiến cách giải quyết vấn đề của HS.

- Cách 1: Đo độ dài từng đoạn của mỗi băng giấy rồi cộng lại.
- Cách 2: Băng giấy đầu tiên lấy 10 cm – 1 cm; băng giấy thứ ba lấy 10 cm – 2 cm.
- Cách 3: Đếm từng xăng-ti-mét trên mỗi băng giấy.
- Cách 4: “Nối” từng băng giấy lại với nhau bằng một sợi dây rồi đo sợi dây đó.

### Bài 4: (Hoạt động cá nhân)

– HS dựa vào mối quan hệ giữa xăng-ti-mét và đề-xi-mét để điền số.

– Khi sửa bài, GV cho HS nêu rõ mối quan hệ giữa hai đơn vị cần đổi.

### **Bài 5:**

- **Tìm hiểu** bài.
  - Bài cho biết gì? (Anh cao 15 dm; em cao 12 dm)
  - Bài hỏi gì? (Anh **cao hơn** em bao nhiêu đề-xi-mét và em thấp hơn anh bao nhiêu đề-xi-mét?)
  - Hãy suy nghĩ cách làm để trả lời câu hỏi của bài.
- HS làm nhóm đôi.
- Các nhóm **thực hiện** rồi **thông báo** kết quả.
  - Anh cao hơn em 3 dm.
  - Em thấp hơn anh 3 dm.

### **Bài 6: Hoạt động nhóm đôi**

GV tổ chức hai bạn chơi cùng nhau: một bạn nêu ước lượng; bạn còn lại dùng thước đo để kiểm tra.

#### **Hoạt động thực tế**

GV yêu cầu HS về nhà tập ước lượng bằng mắt một số đồ dùng gia đình theo đơn vị đề-xi-mét, ghi nhận để tiết học sau trao đổi với các bạn trong tổ.